ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΚΑΒΑΦΗ

Τὰ ἀδυσώπητα πειράγματά του ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν του. Ἡ....παραποιήσεις τῶν ποιημάτων του. «Δὲν θυμοῦμαι πλέον τίποτε !» Πῶς τὸν ἐνθουσίαζαν οἱ ἄνθρωποι ποὺ εἶχαν τὰ ὀνόματα τῶν ἡρώων του. Στὸ σαλονάκι τοῦ ποιητοῦ. Ἡ παρουσίασις τῶν φίλων του, κλπ. κλπ.

Ὁ Καβάφης ἦταν μαέστρος στὸ πείραγμα. Ἔνοιωθε δὲ ἐξαιρετικὴ εὐχαρίστησι νὰ πειράζη τοὺς προσωπικοὺς ἐχθρούς του, καθὼς καὶ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ ἔργου του. Ἦταν ὅμως τόσο λεπτός, τόσο φίνος στὰ πειράγματά του, ὥστε ὁ πειραζόμενος δὲν καταλάβαινε πάντα τὸ πείραγμα.

Ἕν' ἀπόγευμα, μεταξὺ τῶν τακτικῶν φίλων τοῦ σπιτιοῦ του ἦταν καὶ κάποιος ἔκτακτος, ἕνας ξένος, ὁ ὁποῖος ζητοῦσε πληροφορίες καὶ λεπτομέρειες γιὰ διάφορους Ἀλεξανδρινοὺς ποιητάς. Σὲ μιὰ στιγμὴ ἡ συζήτησις περιεστράφη γύρω ἀπὸ κάποιον ποιητή, ὁ ὁποῖος, τὴν ἐποχὴ ἐκείνην, ἦταν 42 περίπου ἐτῶν. Ὁ ξένος, ὁ ὁποῖος εἶχε ἀκούσει ν' ἀναφέρουν τὸν ποιητὴ μεταξὺ τῶν νέων, ρώτησε Γαλλιστὶ τὸν Καβάφη, γιὰ νὰ βεβαιωθῆ ἂν πραγματικὰ ἦταν νέος.

Ὁ Καβάφης θυμήθηκε ἀμέσως ὅτι ὁ ποιητὴς αὐτὸς εἶχε κάποτε γράψει ἕνα λίβελλο ἐναντίον του, μὲ ψευδώνυμο. Ἐχαμογέλασε λοιπὸν εἰρωνικά, μὲ τρόπο ποὺ νὰ προσεχτῆ τὸ χαμόγελό του, καὶ δίνοντας στὴ φωνή του τὸ χρῶμα καὶ τὸ τσάκισμα ποὺ ἔδινε ὅταν ἤθελε νὰ κάνη στοὺς ἄλλους φανερὴ τὴν εἰρωνία του, εἶπε, Γαλλιστὶ πάντα :

—Μάλιστα, εἶνε νέος...ἀκόμα !...

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ξένος δὲν κατάλαβε ἀμέσως τὸ πείραγμα, ὁ Καβάφης συνέχισε :

—Ἐκεῖνο τὸ «ἀκόμα» εἶνε τρομερό. Καλύτερα νὰ σὲ ποῦν ἡλικιωμένο, παρὰ νέο...ἀκόμα !...

Τὸ «ἀκόμα» ἐβασάνιζε τὰ μέλη τῆς παρέας καὶ κατόπιν, ὅταν βγῆκαν ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ ποιητῆ, στὸ δρόμο, στὸ σπίτι των...

* * *

Ὁ Καβάφης ἔνοιωθε στενοχώρια μπροστὰ σὲ μερικοὺς ἀνθρώπους, ποὺ ζητοῦσαν σώνει καὶ καλὰ νὰ μάθουν πότε ἀκριβῶς δημοσίευσε τὸ πρῶτο του ποίημα. Συχνὰ ξεγλυστροῦσε καὶ ἀπέφευγε νὰ τοὺς ἀπαντήση. Ἀλλὰ ὅταν ἐκεῖνοι ἐπέμεναν, ἔπαιρνε ὕφος σκεπτικὸ κι' ἔκανε ὅτι δῆθεν προσπαθοῦσε νὰ θυμηθῆ.

—Στάσου νὰ δῆς... ἔλεγε. Τὰ μπερδεύω... στὰ 1899... ὄχι... Σοῦ τρώω δύο χρονάκια... στὰ 1897... μάλιστα, στὰ 97... στὸ Ἡμερολόγιον Σκόζου...

Κάποιος νέος, δασκαλεμένος φαίνεται ἀπὸ τὰ πειραχτήρια τοῦ Καβάφη, τοῦ εἶπε μιὰ μέρα, χωρὶς κανένα δισταγμό :

—Καλά, καὶ τὰ ποιήματα μὲ τὴν ὑπογραφή σας, ποὺ ἐφάνησαν πρὸ τοῦ 97, στὰ περιοδικὰ τῆς ἐποχῆς ;

Καὶ ὁ ποιητής, μὲ ἀδιαφορία τάχα, ἀπάντησε :

—Αὐτὰ εἶνε...παραποιήσεις τῶν ποιημάτων μου. Ἐγράφησαν ἀπὸ κάποιον συνονόματό μου, ποὺ ποτὲ δὲν ἐγνώρισα, μὲ σκοπὸ νὰ μὲ πειράξη. Πρόσεχε, καϋμένε, τὶς παραποιήσεις...

* * *

Ἄγνωστο γιὰ ποιὸ λόγο, ὁ Καβάφης ἤθελε νὰ δίνη τὴν ἐντύπωσι ὅτι δὲν ἔχει καλὴ μνήμη. Αὐτός, ποὺ θυμόταν καὶ τὴν τελευταία γραμμὴ ποὺ ἐγράφη ὑπὲρ ἢ ἐναντίον του, τὴν πιὸ κοινὴ φυσιογνωμία, ποὺ ἔτυχε νὰ ἀντικρύση ποιθενά, ὅλα τὰ κολακευτικὰ λόγια τῶν γνωστῶν του, ἔδινε τὴν ἐντύπωσι στὸν ἐπισκέπτη ἀνθρώπου ποὺ ξεχνάει εὐκολότατα. Ξεχνοῦσε ἀκόμα καὶ τὸ ὄνομα τοῦ καινούριου ἐπισκέπτη ποὺ τοῦ παρουσίαζαν, τόσο, ὥστε κατὰ τὴν διάρκεια τῆς συζητήσεως τὸν προσφωνοῦσε μὲ τ' ὄνομά του ἀλλαγμένο. Ὁ ξένος τὸν ἐδιόρθωνε, ἀλλὰ σὲ λίγο ὁ Καβάφης, μὲ τὸ ποτῆρι στὸ χέρι, ἐπανελάμβανε :

—Κύριε Ἀθανασακόπουλε...

—Ἀθανασούλη, παρακαλῶ...

—Ἀθανασούλη... Πῶς ξεχνῶ... Τρομερὸ πράγμα, πῶς ξεχνῶ... Κι' ἐσεῖς, κύριε Γεωργακόπουλε, παίρνετε ἕνα οὐῖσκυ ;

—Γεωργιάδης, κύριε Καβάφη.

—Γεωργιάδη, μάλιστα... μάλιστα, Γεωργιάδη... Τὰ μπέρδεψα πάλι...

* * *

Ὑπῆρχε ὅμως μιὰ περίπτωσις, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Καβάφης δὲν ἐπρόφερε ποτὲ τὰ ὀνόματα τῶν νέων ἢ παλιῶν τῶν φίλων λανθασμένα : Ὅταν αὐτοὶ τύχαινε νὰ ἔχουν ὀνόματα ἡρώων τῶν ποιημάτων του !... Τότε ἔπαιρνε ἐπίσημη στάσι καὶ τὰ πρόφερε μὲ κάποια ἐπίδειξι κι' εὐχαρίστησι.

Μιὰ μέρα μᾶς σύστησε στὸ σαλονάκι του κάποιον κύριο, Σύρο, ποὺ εἶχε τὸ ἐπίθετο Ἀντώνιος. Τὸ ὄνομα αὐτὸ τὸ εἶπε, τὸ ξαναεῖπε, τό...ἀπήγγειλε κατὰ τὴ διάρκεια τῆς συζητήσεως κι' ἐγὼ δὲν ξέρω πόσες φορές. Ὅταν ὁ ἐπισκέπτης ἔφυγε, ὁ Καβάφης ἔρριξε μιὰ ἐρευνητικὴ ματιὰ στοὺς φίλους του καὶ εἶπε ἔντονα :

—Ἀντώνιος ! τί ὡραῖο ὄνομα !...

Ὅλοι κυττάχτηκαν ἔκπληκτοι. Τί ὡραῖο εἶχε τὸ κοινὸ αὐτὸ ὄνομα ; Δὲν ἄργησαν ὅμως νὰ λύσουν τὴν ἀπορία τους. Ὁ Καβάφης ἤθελε νὰ τοὺς θυμίση τὸν νικητὴ καὶ καταστρέπτη τῆς Κλεοπάτρας Ἀντώνιον, τὸν ἥρωα τοῦ ἐξαισίου ποιήματός του : «Ἀπολείπει ὁ Θεὸς Ἀντώνιον».

—Τί ὡραῖο ὄνομα ! ξαναεῖπε ἔπειτα ἀπὸ μιὰ μικρὴ σιωπή.

Καὶ ἄρχισε νὰ βρίσκη ἕνα σωρὸ ἀρετὲς στὸν ἐκ Συρίας ἐπισκέπτην...

* * *

Σπανίως ὁ Καβάφης κατηγοροῦσε τοὺς γνωστούς του καὶ σπανίως ἔλεγε τὴ γνώμη του τὴν πραγματικὴ γιὰ φίλους, λογοτέχνες ἢ ποιητές. Ἦταν πολὺ ἐπιφυλακτικός. Κάποτε συνέβαινε νὰ ξανοιχτῆ, καὶ τότε ἄκουγε κανεὶς τρομεροὺς χαρακτηρισμοὺς, γιὰ τοὺς ὁποίους ἀργότερα μετανοοῦσε.

Ὅταν μάλιστα τοῦ ἀνέφερεν τοὺς χαρακτηρισμοὺς του αὐτοὺς, ὁ Καβάφης ἔκανε πὼς δὲν καταλάβαινε. Ἀδικα τοῦ ἐθύμιζαν λεπτομέρειες. Κουνοῦσε ἀρνητικὰ τὸ κεφάλι του.

Καὶ γιὰ νὰ δώση τέλος στὴν κουβέντα, ἐπρόσθετε :

—Μπορεῖ νὰ τὰ εἶπα, ἀλλὰ δὲν θυμοῦμαι πλέον τίποτα...

Καὶ σήκωνε τοὺς ὤμους.

* * *

Τοῦ ζητοῦσαν συχνὰ ἀπὸ τὴν Ἀθήνα βιογραφικὲς σημειώσεις, μὰ ἐκεῖνος δὲν ἀπαντοῦσε. Ὅταν ὅμως ἦταν ὑποχρεωμένος νὰ ἀπαντήση, στενοχωριόταν πολὺ καὶ προσπαθοῦσε μὲ κάθε τρόπο νὰ ξεφύγη.

Πρὸ ἐτῶν ὁ ἐκδότης τοῦ γνωστοῦ περιοδικοῦ «Γράμματα» κ. Στέφανος Πάργας ἔλαβε ἕνα γράμμα ἀπὸ τὸν Γερμανὸ Ἑλληνιστὴ Ντίτριχ, ὁ ὁποῖος, ἐπειδὴ ἐπρόκειτο νὰ ἐκδώση Γερμανιστὶ ἀνθολογία τῶν νεοελλήνων ποιητῶν, τὸν παρακαλοῦσε νὰ τοῦ στείλη βιογραφικὸ σημείωμα τοῦ Καβάφη, μὲ τὴν....ἀκριβῆ ἡμερομηνία τῆς γεννήσεώς του καὶ μὲ φωτογραφία.

Ἦταν μιὰ εὐκαιρία νὰ ἱκανοποιηθῆ ἡ περιέργεια ὅλων μας, καὶ ὁ Πάργας, χωρὶς νὰ χάση καιρό, πῆγε στὸ σπίτι τοῦ Καβάφη. Τοῦ ἀνήγγειλε τὸ εὐχάριστο νέο καὶ τοῦ ζήτησε πρῶτα τὴ φωτογραφία.

—Νὰ σοῦ δώσω, ἀπάντησε ὁ ποιητής. Ἀλλὰ εἶνε λίγο παλιά. Πάει πολὺς καιρός, ποὺ δὲν φωτογραφήθηκα...

(Καταλαβαίνετε πὼς ὄχι ἀπὸ ἀμέλεια δὲν φωτογραφιζόταν, μὰ γιὰ λόγους....αἰσθητικούς).

—Καὶ τί νὰ σημειώσω ἀπὸ κάτω ;

—Ὁ Καβάφης.....πρὸ χρόνων.

Καὶ πράγματι, ἐκεῖνο τὸ «πρὸ χρόνων» μπῆκε κάτω ἀπὸ τὴν φωτογραφία.

—Ἂς ἔρθουμε καὶ στὴν ἡλικία, εἶπε ὁ Πάργας. Τί νὰ τοῦ γράψω ;

—Μεσῆλιξ ! ἀπάντησε μὲ φανομενικὴ ἠρεμία ὁ Καβάφης.

—Δηλαδή; ξαναρώτησε ὁ Πάργας, περιμένοντας ν' ἀκούση ἀριθμούς.

—Μεσῆλιξ ! Μεσῆλιξ !...

* * *

Κάτι παρόμοιο συνέβη ἀργότερα. Ὁ διηγηματογράφος κ. Μ. Βισάνθης, ἐκδότης τῆς «Σύγχρονης Σκέψης», τοῦ ζήτησε ἀπὸ τὸ Σικάγο συνεργασία καὶ βιογραφικὸ σημείωμα γιὰ τὸ περιοδικό του. Ὁ ἴδιος ζήτησε ἐπίσης συνεργασία καὶ βιογραφικὸ σημείωμα κι' ἀπὸ μένα καὶ ἀπὸ ἄλλους Ἀλεξανδρινοὺς λογίους. Ὅταν ὁ Καβάφης σὲ συνάντησε, ἡ πρώτη του δουλειὰ ἦταν νὰ μὲ ρωτήση τί σκέπτομαι νὰ κάμω.

—Μά, θὰ στείλω....

—Καὶ θὰ γράψης τὴν ἡλικία σου ; φώναξε ὁ Καβάφης. Πρόσεξε ! Σήμερα εἶσαι ἀκόμη νέος καὶ δὲν σὲ νοιάζει. Σὰν θὰ περάσουν ὅμως μερικὰ χρόνια, θὰ σὲ νοιάξη. Θὰ μετανοιώσης καὶ θὰ λές : «Τί ἔκαμα, τί ἔκαμα !» Πρόσεξε !...

Γ. ΠΙΕΡΙΔΗΣ

λάρια. Ὁ θαυμαστής της αὐτὸς εἶνε γιὸς ἑνὸς βαθυπλούτου ἐμπόρου σιτηρῶν καὶ φυσικὰ ἔχει ὅλα τὰ μέσα γιὰ νὰ κάνη τέτοια πριγκηπικὰ δῶρα στὸ εἰδωλό του...

Ἕνας ἄλλος, τρατεζίτης αὐτὴ τὴ φορά, τῆς ἔστειλε μαζὺ μὲ τὶς εὐχές του καὶ μιὰ πολιτελῆ γοῦνα, ποὺ θαυμάστηκε γιὰ τὴν ἐξαιρετικὴ ὠμορφιά της ἀπ' ὅλες τὶς συναδέλφοις της. Μὰ κι' ἕνας τρίτος θαυμαστής της δὲν ὑστέρησε καὶ πολύ : Τῆς ἔκανε δῶρο ἕνα δυνατὸ «τοπέντο» γιὰ τὶς μακρυνὲς ἐκδρομές της στὰ διάφορα κοσμικὰ ἀκρογιάλια τῆς Καλλιφορνίας.

Ἡ Μύρνα Λόϋ, ἡ «Νέα Γκρέτα Γκάρμπο», μπορεῖ τώρα νὰ μὴν εἶνε εὐχαριστημένη ἀπὸ τοὺς βαθυπλούτους θαυμαστάς της ;

Μὰ καὶ γενικῶς ὅλοι οἱ «ἀστέρες» τοῦ Χόλλυγουντ, κάθε πρωτοχρονιά, εἶνε κατενθουσιασμένοι ἀπὸ τοὺς λάτρεις τους. Τὸ ταχυδρομεῖον τους εἶνε τέτοιες μέρες τόσο ὀγκῶδες, ποὺ κουβαλιέται μὲ ὁλόκληρους σάκκους στὴ βίλλα τους.

Πῶς λοιπὸν νὰ μὴν εἶνε ἡ πιὸ εὐτυχισμένες γυναῖκες τοῦ κόσμου, αὐτὲς ἡ γοητευτικὲς καλλιτέχνιδες τῆς φιλμουτόλεως ;

Τὸ Χόλλυγουντ μοῦ φάνηκε ὡς μιὰ μαγικὴ χώρα, ὅπου ὁ κάθε «ἀστέρας» μπορεῖ νὰ πραγματοποιήση τὸ πιὸ ἐξωφρενικὸ ὄνειρό του καὶ νὰ κάμη τὴν πιὸ ἰδιότροπη καὶ τὴν πιὸ ἐκκεντρικὴ ζωή.

ΒΙΚΥ ΜΠΑΟΥΜ